

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.465.2025.

Warszawa, /elektroniczny znak czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 12251 Marka Matuszewskiego, w sprawie wsparcia dla seniorów w Polsce w zakresie opieki, aktywizacji społecznej i zapewnienia godnego życia na emeryturze, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Uprzejmie informuję, że szeroko rozumiana polityka senioralna, do której odnosi się znaczna część pytań niniejszej interpelacji w szczególności dotyczących dokonywania analiz potrzeb i przygotowania propozycji kierunków rozwoju polityki senioralnej, a także opracowywania, koordynowania, obsługi oraz monitorowania realizacji programów na rzecz osób starszych, leży w kompetencji Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Odnośząc się do kwestii zwiększenia dostępności usług opiekuńczych dla seniorów, należącej do właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, informuję, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej za kreowanie dostępności usług dla osób starszych odpowiedzialny jest przede wszystkim samorząd. Zadania gmin i powiatów w tym zakresie wynikają z opracowanych strategii rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniających sytuację osób starszych.

Organizacja i świadczenie usług opiekuńczych jest zadaniem własnym gminy, finansowanym w całości z jej środków i ma charakter obowiązkowy. Celem wsparcia samorządów w realizacji ich zadań własnych w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej opracowano programy resortowe służące wsparciu osób starszych, czyli program „OPIEKA 75+” na rok 2025 i program Korpus Wsparcia Seniorów.

„OPIEKA 75+” umożliwia uzyskanie przez gminy wsparcia finansowego w zakresie realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej, tj. świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W jego ramach wsparcia finansowego udziela się gminom na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, przy czym wysokość dotacji celowej z budżetu państwa nie może przekroczyć 60% kosztów realizacji zadania. Celem programu jest zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i starszych. W roku 2025 na realizację programu przeznaczono 80 mln zł. Gminy przystępujące do realizacji programu mogą skorzystać z dofinansowania, jeżeli:

- dane świadczenie realizują samodzielnie, tj. przez pracowników ośrodka pomocy społecznej/centrum usług społecznych, urzędu gminy lub innych gminnych jednostek organizacyjnych;
- zlecają realizację przedmiotowego zadania organizacjom pozarządowym;
- kupują usługi opiekuńcze od podmiotów sektora prywatnego.

Program „Korpus wsparcia Seniorów” jest z kolei elementem polityki państwa w zakresie wsparcia działań na rzecz osób starszych, niesamodzielnych ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Kierowany jest do wszystkich gmin w Polsce. Jego adresatami pośrednimi są osoby

w wieku 60 lat i starsze, mające problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe, jak również mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Program realizowany jest w dwóch Modułach. Moduł I zapewnia gminom wsparcie finansowe w organizowaniu usług opiekuńczych, świadczonych w formie usług sąsiedzkich dla osób w wieku 60+. Usługi sąsiedzkie świadczone w ramach Modułu I obejmą pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych i podstawową opiekę higieniczno-pielęgniacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Moduł II wspiera finansowo gminy w realizacji usług opiekuńczych, poprzez zapewnienie dostępu do tzw. „opieki na odległość”, mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych. W jego ramach gminy mogą uzyskać dofinansowanie do zakupu i kosztów użytkowania tzw. opasek lub innych urządzeń bezpieczeństwa.

Do realizacji programu może przystąpić każda gmina, w zakresie realizacji zadania własnego określonego w art. 17 ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. polegającego na organizowaniu i świadczeniu usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich (Moduł I) oraz zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 tego aktu, tj. polegającego na podejmowaniu innych zadań z zakresu pomocy społecznej, wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym na tworzeniu i realizacji programów osłonowych (Moduł II).

Wsparcia dla gmin w ramach programu udziela się na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, przy czym wysokość dotacji celowej z budżetu państwa w tegorocznej edycji nie może przekroczyć 80% całkowitych kosztów realizacji zadania. W bieżącym roku na realizację programu przeznaczono łącznie 65 mln zł.

Wskazać należy dodatkowo na resortowe programy Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, kierowane również do seniorów. Mowa o:

1. Programie „Centra opiekuńczo – mieszkalne”. Centra przeznaczone są dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi¹ z nim. Placówki te - obok różnorodnych form wsparcia (m. in. w zakresie codziennych czynności, np. w przygotowywaniu i spożywaniu posiłków, w czynnościach higienicznych oraz w przemieszczaniu się) - zapewniają osobom z niepełnosprawnościami możliwość samodzielnego i godnego funkcjonowania. Wspólny pobyt mieszkańców w centrach pozytywnie wpływa na procesy uspołecznienia i nawiązywania relacji interpersonalnych oraz pozwala na podejmowanie przez osoby z niepełnosprawnościami aktywności na miarę ich potencjału i zasobów. Stworzenie warunków w formie pobytu całodobowego lub dziennego jest szczególnie ważne dla tych osób z niepełnosprawnościami, które nie mogą korzystać z usług w innych ośrodkach wsparcia, a pomocy w takiej formie wymagają. Program realizowany jest przez jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty), które organizują usługi zamieszkiwania całodobowego lub pobytu dziennego. Podstawą przyznania usług jest decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, poprzedzona pisemnymi ustaleniami między podmiotem prowadzącym centrum a osobą ubiegającą się o pobyt (lub jej przedstawicielem ustawowym), w ramach tzw. kontraktu mieszkaniowego. Kontrakt ten określa m. in. formę, cel, okres pobytu, rodzaj

¹) Zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, z późn. zm.)

i zakres świadczonych pensjonariuszowi placówki usług i ustaloną odpłatność za pobyt (jeśli dotyczy). W Polsce działa 87 takich placówek. Informacje dotyczące ich lokalizacji na terenie danego województwa można uzyskać we właściwym dla miejsca zamieszkania Urzędzie Wojewódzkim.

2. Programach „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych. Ich głównym celem jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności i funkcjonowaniu. Adresatami programów są osoby z niepełnosprawnościami posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia traktowane na równi z tymi orzeczeniami, a także dzieci do 16 roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem w pkt 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności. Programy umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Wskazana forma wsparcia ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Zakres czynności asystenta obejmuje m. in. wsparcie w czynnościach samoobsługowych, w tym w utrzymaniu higieny osobistej i w czynnościach pielęgnacyjnych, wsparcie w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wypełnianiu ról społecznych, w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania oraz wsparcie w podejmowaniu aktywności życiowej i w komunikowaniu się z otoczeniem. W celu uzyskania szczegółowych informacji dotyczących zakresu i możliwości otrzymania wsparcia w tej formie, osoby zainteresowane powinny skontaktować się bezpośrednio z właściwą ze względu na swoje miejsce zamieszkania jednostką samorządu terytorialnego (z urzędem gminy, starostwem powiatowym, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum pomocy rodzinie, itp.) lub organizacją pozarządową, która otrzymała dotację z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu. Lista organizacji realizujących jego tegoroczną edycję oblikowano pod adresem: [Lista zatwierdzonych ofert wraz z lokalizacją organizacji w ramach Programu "Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla Organizacji Pozarządowych - edycja 2025 - Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - Portal Gov.pl](#)
3. Programach „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych. Celem świadczonej w ich ramach opieki wytchnieniowej jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez udzielenie im wsparcia w wykonywaniu codziennych obowiązków opiekuńczych i zapewnienie im w tym zakresie czasowego zastępstwa. Usługa opieki wytchnieniowej może również służyć zabezpieczeniu potrzeb osób z niepełnosprawnościami w sytuacji, gdy ich opiekunowie nie mogą wykonywać swoich obowiązków. Adresatami programów są członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad, osobami posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub orzeczenie traktowane na równi z nim, a także sprawujący opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością. Programy realizowane są w formie usługi opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnościami (lub w innym miejscu wskazanym przez osobę z niepełnosprawnościami albo uczestnika programu) oraz w formie całodobowej opieki wytchnieniowej, która może być świadczona w miejscu zamieszkania uczestnika programu, w placówce zapewniającej opiekę osobom z niepełnosprawnościami lub w innym miejscu wskazanym przez uczestnika albo osobę z niepełnosprawnościami. W celu uzyskania szczegółowych informacji na

temat możliwości korzystania z usługi, opiekunowie osób z niepełnosprawnościami powinni skontaktować się z właściwą dla miejsca zamieszkania jednostką samorządu terytorialnego lub organizacją pozarządową, która otrzymała dotację z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu. Lista organizacji dostępna jest pod adresem: [Lista zatwierdzonych ofert wraz z lokalizacją organizacji w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych - edycja 2025 - Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - Portal Gov.pl](#)

Informuję ponadto, że aktualnie trwają prace międzyresortowe zmierzające do wypracowania satysfakcjonujących rozwiązań, również w zakresie opieki nad seniorami, świadczenia usług opiekuńczych, a także wzmacniania kadr pomocy społecznej w tym zakresie.

W ramach podejmowanych działań Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzi dialog z przedstawicielami organizacji związkowych, samorządów terytorialnych oraz strony społecznej, dążąc do wypracowania optymalnych rozwiązań służących poprawie warunków pracy kadr pomocy społecznej. W tym celu, na podstawie zarządzenia nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie powołania zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej (Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24), 27 czerwca 2024 r. powołano wspomniany Zespół.

Członkowie zespołu – eksperci, praktycy oraz osoby ze świata nauki - mają za zadanie wyznaczenie obszarów i kierunków zmian, by na tej podstawie wypracować rozwiązania reformujące system pomocy społecznej w Polsce. (m.in. w zakresie wdrażania deinstytucjonalizacji, dostępności świadczeń, usług i innych form wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej). Reforma doprowadzi do integracji różnych form wsparcia oraz zacieśnienia współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Pragnę również dodać, że obecnie, w ramach systemu pomocy społecznej, oferowane są różnorodne formy wsparcia dedykowane osobom, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymagają codziennej opieki. Wsparcie dla osób starszych kierowane jest zwłaszcza do osób samotnych, w trudnej sytuacji finansowej, ale również do tych, które z różnych przyczyn nie mogą liczyć na pomoc najbliższych. Wsparcie może być udzielane w miejscu zamieszkania, podczas dziennego pobytu w ośrodkach wsparcia albo placówce całodobowej. Wsparcie środowiskowe to przede wszystkim:

- usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, przysługujące osobie, która jest samotna i z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych, a jest jej pozbawiona. Mogą zostać przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych, a rodzina czy wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą jej takiej pomocy zapewnić;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich. Obejmują one pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgniacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem;
- specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Przystępują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych, a jest jej pozbawiona. Mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych, a rodzina czy wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą jej takiej pomocy zapewnić. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub

niepełnosprawności i świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym;

- specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ich świadczenie należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a realizowane jest ze środków budżetu państwa;
- usługi świadczone w ośrodkach wsparcia. Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek w ośrodku wsparcia. Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są np. środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy;
- mieszkania treningowe i wspomagane, będące formą przygotowującą, przy udziale specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą je w codziennym funkcjonowaniu;
- usługi wsparcia krótkoterminowego realizowane w domach pomocy społecznej. Usługi te mogą być przyznane osobie, która ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymaga doraźnej pomocy w formie pobytu całodobowego albo dziennego ze względu na czasowe ograniczenie możliwości zapewnienia jej właściwego wsparcia w miejscu zamieszkania przez osoby na co dzień sprawujące nad nią opiekę.

Osoby, którym nie sposób zapewnić usługi w miejscu zamieszkania, mogą zostać skierowane do całodobowej opieki instytucjonalnej, przy czym może to się odbyć dopiero po wyczerpaniu innych możliwości świadczenia usług pomocowych w ich środowisku lokalnym.

Jak wynika z powyższego, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wspiera finansowo samorządy w realizacji ich obowiązkowych zadań ustawowych, co pozwala na zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla seniorów – również w mniejszych miejscowościach i na obszarach wiejskich.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/